

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ו אדר ב' תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין קכו.

דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד תחילת סימן שס"ה.

מוסר: חפץ חיים 'ומפני גודל הרעות' עד סוף הפתיחה.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

כססבי מרן הגרש"ז זצ"ל נוף ב'י: "ככה מדברים על חבר?" | הגוי הצרפתי ששכר אברך מארץ ישראל לומר קדיש על אביו | הפשט האמיתי שהסתתר מאחורי שאלה תמימה ברש"י | 1604

על דא ועל הא

לא חלפה שניה, וסבא אומר לי: "אהרן, זה ממש מכווער! איך יכול להיות שאתה מסוגל לומר דברים כאלו על חבר שלך? הרי הנכם חברים טובים, וכי ככה מדברים על חבר?!"

נכדו של מרן הגרש"ז אויערבאך מספר על יסוד חשוב ב'בין אדם לחברו' שקיבל מסבו זצ"ל

מידותיו וישרותו, ומיד השבתי על הכל בחיוב, וקצת יצאתי מגדרי לספר על ישרותו ועל עסקיו הכלכליים הענפים, מבלי לדעת שאני דורך על משהו, והדגשתי שוב: ואת הכל הוא עושה ביושר ובצניעות.

סבא שואל: "ואיך אתה מגיע להיכרות עם האיש?"

אמרתי: חבר שלי שכן שלו, והוא זה שהכיר בינינו ומאז אני כמעט ידיד שלו.

סבא מהרהר ואומר לי: "מעיקרא לא ידעתי שאתה מכיר את האיש, אבל ידעתי שהחבר שלך מכירו. הבוקר התקשרתי אליו והתעניינתי אצלו, והוא זה שאמר לי שאכן גם אתה מכירו". ואז הביט עלי והדגיש - "ודוקא לכן אני שואל אותך שוב: תאמר לי,

אתה בטוח במה שאמרת בנוגע לישרותו בענייני ממון?"

אמרתי שוב: ההיכרות שלי איתו מצוינת ביותר, והנקודה הכי חזקה שאני מכיר באדם הזה - זו האמת והישר בממונות. והוא גם שותף של פלוני, איש עסקים הידוע כישר דרך.

סבא: "רצוני להבין, אתה מכירו דרך החבר שלך, ואם כן היה

פשוט שתשובותיכם תהינה זהות. אבל היתכן שאתה כל כך משבח

בשיחה עם הרב א' חפץ (מוסף שבת קודש יתד נאמן כי תשא תשע"ד) סיפר נכדו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, הרה"ג רבי אהרן גולדברג שליט"א:

מדי פעם התעניין אצלי סבא על אנשים, פעמים בדרך אגב ופעמים היה אומר מפורשות כי הוא מעוניין לברר אודות פלוני. מיותר להסביר מדוע היה לו צורך בבירורים אלו, מחמת עניני הכלל והפרט שעלו על שולחנו. לפעמים השאלה הייתה האם ידוע לי על מצבו הכלכלי, מה מעשיו, היכן הוא לומד, היכן למד, היכן מתגורר וכדו'. התשובות היו צריכות להיות ברורות, קצרות, עם הדגשה על חלוקה ברורה כמה חלקים בתשובות הם מתוך ידיעה וכמה חלקים הם סברא והשערה, ומה מפי השמועה.

באחת השיחות מסוג זה, קיבלתי ממנו יסוד ובנין אדיר בבין אדם לחברו. תוך כדי יציאה מהבית בדרך לשמחה, לפני שהתחלנו לרדת במדרגות, סבא מסתכל ימינה ושואל: "תאמר לי, האם אתה מכיר אדם נוסף איתנו, הוא פונה ושואל: "תאמר לי, האם אתה מכיר אדם בשם זה וזה?"

השבתי בחיוב. הוא שאל כמה שאלות רגילות על מעשיו,

אמרת: את החבר שלי אני מכיר היטב על מעלותיו וחולשותיו, לא עולה בדעתי לומר אותם לאיש, אבל סבא שאל ואני מקפיד לומר לסבא את כל ידיעותי בדיוק.
 סבא: "ככה לא מדברים".
 - כאשר סבא שואל אותי על הסתירה בין תשובותי לתשובותי של החבר, מה הייתי אמור לענות? שאלתי.
 נדהמתי למשמע תשובתו, שנאמרה בנימה של התנצלות: "יתכן ולא הייתי צריך לשאול בצורה כזאת. אבל שאלתי, ואיך זה שכך מדברים?"
 אמרת: האמת שעדיין דיברתי עליו בעדינות, ונמנעתי להוסיף מה שלא היה בו צורך.
 סבא: "אבל ברור אצלי שעל חבר לא מדברים, יהיה מה שיהיה. אינני מסוגל לשמוע דברים מסוג זה".
 - סבא, מה הייתי צריך לעשות?
 הוא השיב: "אני מבין שמבחינתך רצית לענות רק אמת, אבל במקרה כזה צריך לשתוק, לשתוק ולשתוק..."

את יושרו וטוב ליבו, ואילו חבר שלך שלל אותו מכל וכל?"
 חייכתי ואמרת לי: סבא, רצוני לומר, את החבר שדיברת איתו הבוקר אני מכיר טוב מאוד, ויודע את מעלותיו ואת חולשותיו. ואכן, באמת דבר משונה: כאשר קורה שאנו נקלעים לשיחה על אנשים שהם מרי נפש, עניים ומסכנים או סתם אנשים רגילים, עליהם הוא מדבר טוב. אבל אם אני מדבר איתו על איש עסקים מוצלח, שמצליח בעיקר בענייני כסף, התגובה שלו תמיד תהיה: "תעזוב, הוא גנב או שקרן"... כנראה שיש לו איזו מין חולשה כזו. די היה אם סבא רק היה אומר לי שהתעניין אצלו, ומיד הייתי יכול לומר מה היתה תגובתו...
 סבא שמע היטב את מה שאמרתי והענין נגמר. 'סבר וקיבל'. אבל לא חלפה שניה והוא אומר לי: "אהרן, זה מכוער, מכוער, ממש מכוער".
 מיד הבנתי ש'המכוער' זה מה שאני אמרת. והוא המשיך בהערתי: "איך יכול להיות שאתה מסוגל לומר דברים כאלו על חבר שלך? וכי זה נקרא חבר? הרי הנכם חברים טובים, כפי שגם הוא ציין לי בשיחה, וכי ככה מדברים על חבר?!"

הסיפור היומי

סבסטיאן התיישב באחד המקומות הפנויים בבית הכנסת, והנה ראה לתדהמתו כי על המקום שבו התיישב רשום שם זהה לשמו של האברך שאומר את הקדיש על אביו בארץ ישראל!

רמז שמימי - מעשה מופלא שהתרחש לפני כשבועיים

קשר אישי מיוחד עם אביו והתנדב לומר עליו קדיש. הרב שיבח אותו ואמר: "אם אברך מישראל אומר קדיש, הוא ממש במקומך!" וביקש ממנו לשבת, בציינו כי עומדים להתחיל להתפלל.
 סבסטיאן חיפש מקום פנוי, עבר ממקום למקום עד שמצא מקום פנוי. התיישב, והנה ראה לתדהמתו כי התיישב בדיוק על מקום עליו היתה קבועה הלוחית 'סטפן אילוז' - כשמו של האברך שאומר את הקדיש על אביו בארץ ישראל!
 צמרמורת אחזה בו. מיד הוא צילם את המקום ושלח את התמונה למשפחתו ולחבריו. וכה כתב סבסטיאן בצמוד לתמונה: "משמים רמזו לנו, בני המשפחה, שסטפן באמת תחת! אין מקרה בעולם!"

לפני כשבועיים הלך לעולמו יהודי צרפתי בשם אלכס. איש יקר וטוב לב, מהנדס נפט מוכשר, שבעברו טרם ששב ליהדותו הוא היה נשוי לגויה רח"ל. נולד להם בן, בשם סבסטיאן. עם הזמן אלכס התקרב ליהדות, נפרד מהגויה וחזר בתשובה. הבן סבסטיאן, אף שידע כי על פי ההלכה אינו יהודי, הרגיש קשור לעם היהודי. אלכס לימד את בנו עברית ואף היה בא עמו לעיתים לבית הכנסת.
 ביום חמישי האחרון בא סבסטיאן לבית הכנסת כדי לכבד את זכר אביו. בית הכנסת שוכן בשכונה יוקרתית, סמוך לפריז. הרב שהכירו, ניגש אליו, התעניין בשלומו ושאלו איך הוא מסתדר עם הקדיש על אביו.

(נר לשולחן שבת [פר' שמיני תשע"ט] - יהיו הדברים לעילוי נשמת ישועה [אלכס] בן אליס ז"ל! ישר כח לידידי אומר הקדיש כאן בארץ הקודש, ששיניתי במעט שם משפחתו...)

סבסטיאן השיב כי שכר בכסף חסיד חב"ד שיאמר קדיש פעם ביום, וגם יש יהודי מישראל, אברך בשם 'סטפן אילוז', שהיה לו

***4992 או 077-2222-666**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האופה היה נזעם. "מרמים אותי", אמר לאשתו בכעס, "אני לא אשתוק על זה". הוא ניגש לשופט המקומי והתלונן על החלבן. "חייבים להעמיד אותו לדין! לא שייך לאפשר לו לרמות את כולם"

כל הפוסל - במזמוז פוסל

על דעתי לעשות דבר כזה. פשוט מאד, בניתי לעצמי מין משקלי מאזניים, כאלו שאתה צריך לשים משקולת בצד אחד כדי שתאזן את החמאה שבצד השני".

השופט הנהן בראשו בהבנה, והחלבן המשיך: "בכל יום כשאני בא לשקול את החמאה עבור האופה אני מניח בצד השני של המשקולת כיכר לחם של קילו שאותה אני קונה בבוקר מהאופה, וכך אני יודע כמה חמאה עלי לתת לו כדי שיצא קילו בדיוק". השופט חזר על דבריו של החלבן: 'אתה בעצם אומר לנו שכמות החמאה שאתה נותן שווה למשקל הכיכר שהאופה נתן לך'.

"בדיוק, כבודו", אמר החלבן, ופני האופה חפו...

שומע אדם דרשה מרשימה וחודרת לבבות על הנזק העצום של רכילות ולשון הרע, ועל הצורך בהתעוררות ובשינוי הדרך, ומה תגובתו? "כן", הוא אומר, "הם באמת צריכים לשנות את דרכם..." יושב יהודי ומעיין בספר מוסר על איסור גזל ועל ענפיו המרובים ואין הוא זקוק להמחשות ולהדגמות; הוא יודע בעצמו מיד שפלוגי הוא העובר על האיסור בצורה זו, ופלוגי בצורה האחרת, ולכל סעיף של האיסור יש לו מיד דוגמה חיה ומוחשית של מישהו שהוא מכיר אישית העובר בדיוק עברה זו. והוא מהרהר לעצמו: כמה חבל שהם אינם פה אתי לראות עד מה חמור מה שהם עושים, ועד כמה עליהם להזדרז ולחזור בתשובה...

ומתחשק לך לזעוק לו לאותו אדם ולקרוא באוזניו: ומה אתך עצמך, יהודי יקר? איך אתה יודע מיד שהכוונה היא "להם", "לאחרים"? האם לא חשבת אף לרגע שאולי הכונה היא אליך? כן, כן, אליך ממש! אכן, דרוש מאמץ מיוחד מצד הלומד להיות מעורב בלמודו, ולראות את עצמו מתיישב על ספסל הנאשמים או שוכב על שולחן הניתוחים ומהווה מושא ללימוד ולדין העיוני. זה לא קל, ואף לא נעים. אך רק כך יוכל הלומד להשתנות ולהיות קרוב יותר לדרך הישר והטוב.

(גיליון 'אגעדאנק' תז"מ תשע"ח מתוך 'בנועם שיח')

וְטָמָא טָמָא יִקְרָא (יג, מה)

אומר השל"ה הקדוש: רמז למה שאמרו 'כל הפוסל פוסלו', שהמצורע הוא הטמא וקורא לחברו 'טמא...' (ממעיינות הנצח).

"אתה מוזמן למשפט ביום שלישי הקרוב!" - ההודעה הקצרה שנתלתה על דלת ביתו של החלבן, הסעירה את רוחו. הוא היה איש ישר, שהתנהג תמיד בנאמנות ובמוסריות. אף פעם לא רימה, שיקר או גנב. הוא גם לא שתה לשוכרה בשעות הבוקר, דבר האסור על פי החוק בכפר. הוא לא ידע למה מזמינים אותו למשפט.

אבל האופה ידע. האופה היה רגיל לקנות חמאה וגבינה מהחלבן המקומי והשתמש בהם לאפיה. יום אחד עלה בו החשד שגושי החמאה שהחלבן מוכר לו שוקלים פחות מקילו, למרות שהחלבן מצהיר שכל גוש שוקל קילו בדיוק, לא פחות ולא יותר. האופה החליט לבדוק את העניין, ובמשך תקופה הוא שקל בעקביות כל גוש של חמאה שקנה מהחלבן, והוא אכן גילה שגושי החמאה שוקלים פחות מקילו, לפעמים 900 גרם, לפעמים 950, ופעם אחת אפילו 800.

האופה היה נזעם. "מרמים אותי", הוא אמר לאשתו בכעס, "אני לא אשתוק על זה". הוא ניגש אל השופט המקומי והתלונן על מעשיו של החלבן. "חייבים להעמיד אותו לדין!" אמר האופה, "אי אפשר לאפשר לו לרמות את כל תושבי הכפר. אנשים סומכים עליו". עוד באותו היום תלה שליח של בית המשפט המקומי הזמנה לדין על פתח ביתו של החלבן.

החלבן הגיע לבית המשפט רועד ונפחד. הוא מעולם לא ראה את בית המשפט, ומעולם לא דיבר עם השופט שהטיל אימה על כל תושבי הכפר. "אני מניח שיש לך משקל מדויק במחלבה?" פתח השופט את הדין. "לא, כבודו!" אמר החלבן, "אין לי משקל". "אז איך בדיוק אתה שוקל את החמאה שאתה מוכר לאופה? האם אתה סתם כך מחליט שזה קילו?" הרעים השופט בקולו. "חס וחלילה, אדוני השופט, אני איש ישר, לעולם לא עלה

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הבטתי בפנים המוצות בתחנה החולפת ביעף. כשלפתע הרכב שלפנינו מראה אותות בהלה, "חותך" את הנהג מימין וצועק לו בתקיפות: "הרצועה של המנוע!"

"לא רצועה כי אם ישועה" - מעשה נפלא של השגחה פרטית

אנא ה' הושיעה נא, אולי יחוס אולי ירחם... אבל איך? הנהג לא מסכים.

אבל הקב"ה כל יכול. הוא לא זקוק לעצותיי הכיצד להושיע. כבר חלפנו על פני מחלף שורש, ולא, לא באה ישועה. הבטתי בפנים המוצות בתחנה החולפת ביעף. כשלפתע הרכב שלפנינו מראה אותות בהלה, "חותך" את הנהג מימין וצועק לו בתקיפות: "הרצועה!"

"מה?! שואל נהגנו.

"הרצועה של המנוע נקרעה לך!"

"מה? נהגנו משתומם. "הלא האוטובוס נוסע רגיל!"

אך הלה מתעקש: "אני אומר לך, נקרעה הרצועה של המנוע!" נהג האוטובוס פנה מיד (מטר אחרי שורש!) לעצור בצד ולבדוק את מצב הרצועה. בינתיים אנו ירדנו בניחותא על טפינו ומזוודותינו, מתארגנים בחדווה. וברקע אני שומע את הנהג רוטן: "איזו רצועה? מה רצועה? למה הוא סתם אומר?" - וממהר לשוב לאוטובוס לדהור אל מחוז חפצו...

ואני ידעתי, לא רצועה כי אם ישועה, כי גדול אדוננו ורב כח לתבונתו אין מספר.

(משנתה של תורה תזריע תשע"ו)

אני מתגורר ברכסים. באחד הימים נערכה ברית לאחייני נ"ו בעיר טלז-סטון. איך נוסעים מרכסים לטלז-סטון ועוד בשעות הבוקר המוקדמות? - ובכן, נסענו עד לצומת יגור, שם המתנו לקו 960 שהגיע עמוס וממהר, עלינו עליו עם טפינו ו... קיוונו לנס.

ומה הנס לו קיוונו? שהנהג יטה עמנו חסד ויסכים לעצור לנו ב'מחלף שורש'. כל הדרך הייתי במתח, והתפללתי בליבי שהקב"ה ייתן בלבו של הנהג להיענות לנו לעצור.

כשהתקרבונו אל מחלף שורש, פניתי אל הנהג בעדינות ובבקשה דחופה ובנעימה: התוכל לעצור לנו במחלף שורש? יש לנו ברית מילה, והשעה היעודה כבר הגיעה, אנו ממהרים, התסכים לעצור?

הנהג - והאמת חייבים לומר שיש גם צדק בדבריו - לא הסכים לעצור. "לא ולא! בהראל יש לי תחנה. אני לא אוכל לעצור קודם, זה אסור, ואני עלול לשאת עונשים נכבדים!"

הנהג מן הסתם צודק, אבל אני מה אעשה? מחלף הראל? כיצד אשוב משם לשורש? מה עושים? השעה כבר 9:50, הברית נועדה ל-10:00 בדיוק. אם לא נרד הרגע, זו תהיה ברכה לבטלה, אפשר לחזור לרכסים. אנא ה' אשר בידך נפש כל חי, אתה יכול להושיע גם בצורות אחרות. קדש את שמך על מקדישי שמך,

לפני חמש שנים הייתי כאן בבית, אבל בנסיבות אחרות
לגמרי, סיפר האיש למרן זצ"ל, הייתי גוי ובאתי לקנות
את החמץ, והזדמן לי לעמוד על דמותו של בעל הבית...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מספר על הגוי ובנו
שהגיעו למרן הגרי"ש אלישיב

לקראת שבת מלכתא ויקרא חלק א' מיוחד לחג הפסח, להזמנות: 02-560-9000

**רבי משה התחיל ללמוד עם היהודי את הרש"י,
ואז אמר: "אכן, זה רש"י קשה מאד. בשנה שעברה
גם אני התקשיתי בו מאד. אנא תגיע שוב מחר
ובעז"ה אני מקווה שכבר יהיה לי פשט..."**

כשהגר"מ פיינשטיין זצ"ל הבין את הפשט האמיתי שהסתתר מאחורי שאלה תמימה על רש"י...

אדהכי מבקש ממני ר' משה שאחפש את מס' הטלפון של רב הקהילה של אותו יהודי, וכשהשגתי לו את המספר נכנס למשרד הישיבה והתקשר לאותו רב ושוחח עמו בטלפון כחצי שעה.

"אח"כ סיפר לי רבי משה, כי גילה שאותו יהודי הינו אחד מעשירי הקהילה והוא שונא ותיק של רב הקהילה, וכבר זמן רב שהוא מחפש דרך איך לפטר את הרב ממשרתו. הוא הגיע אלי אתמול כדי להכשיל את רב הקהילה שלו, שלא ידע כ"כ טוב את הרש"י הנ"ל, מתוך כוונה שאני אדבר בגנותו שאינו יודע פשט ברש"י, ועל ידי כך יצליח לפטרו ממשרתו... לכן עשיתי עצמי כאילו גם אני לא יודע היטב את הפשט ברש"י, ומיד התקשרתי לרב הקהילה כדי ללמוד עמו היטב את הרש"י וכך לא ימצא הלה שום עילה להתנכל לו, ואדרבה, יראה שגם אני לא יודע את הרש"י, וכשיחזור לרב הקהילה ייווכח שהוא יודע יותר טוב ממני את הפשט ברש"י."

"ואכן כך הווה, כשחזר העשיר לקהילתו ניגש אליו הרב והסביר לו את הרש"י על בוריו... ולמחרת חזר אותו יהודי לר' משה וסיפר לו כיצד הרב שלו כבר הסביר לו היטב את רש"י, וכבר אינו צריך להטריח את רבי משה. 'ובכלל', סיפר היהודי לר' משה, 'כעת נהפכתי לידידו הטוב של הרב שלי ואני מעריך אותו בגין הבנתו המעולה ברש"י...'"

את המעשה שלפנינו סיפר הגאון רבי אפרים גרינבלאט בעל שו"ת רבבות אפרים, תלמידו של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל [בתוך שיחה עם הרב יעקב הייזלר, 'המבשר תורני' תצוה תשס"ט].

"מדי יום ביומו היו מגיעים לישיבה אנשים מכל החוגים והעדויות, זה לברכה מרבי משה, זה להסכמה על ספרו וזה כדי לקבל המלצה, וכך נשנה מחזה זה מדי יום ביומו.

"באחד הימים - היה זה בחורף שנת תשי"א, בפר' בשלח - נכנס לביהמ"ד אדם הלבוש כעשיר, עם כובע וחליפה יוקרתית וכו', כשכל הליכותיו מעידות על עשרו. רבי משה ראהו מרחוק וניגש אליו וכיבדו בכבוד הראוי לו, ואף ביקש ממנו לשבת לידו במזרח. רבי משה שאלו לפרש בואו, והלה השיב כי יש בפרשה רש"י שמאוד קשה לו, וגם רב הקהילה שלו אינו יודע לענות לו פשט ברש"י, אולי יוכל אפוא ראש ישיבה לעזור לו..."

"כמובן, רבי משה נענה מיד לבקשתו וביקש ממני שאביא לו חומש, והתחיל ללמוד עם היהודי את הרש"י. ואז אומר לו רבי משה: 'אכן, יש כאן רש"י קשה מאד. בשנה שעברה בלומדי זאת, גם אני התקשיתי בזה מאד. אנא תואיל בטובך להגיע מחר, שאז בעז"ה כבר יהיה לי ברור יותר הפשט ברש"י'.
"אותו יהודי נפרד מר' משה כשבדעתו להגיע למחרת שוב."

האם התינוק חתן הברית פוטר מתחננו?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תחננו, ולא הוזכר התינוק. אמר אותו אחד: הרי יפה כח הבן מכח האב, שהוא חתן המצוה ובודאי פוטר יותר מכל העוסקים במצוה?

תשובה: הגר"י זילברשטיין שליט"א בספרו 'אחת שאלתי' (א' בסוף הספר) פסק בשם הגר"ק שליט"א שהתינוק אינו פוטר, מכיון שהוא אינו מחויב במצוה, וגם שאינו מצטרף לתפילה עם אנשי המנין.

שאלה: מעשה בבית הכנסת, שהיה באולם הסמוך לו ברית מילה, והביאו את התינוק לבית הכנסת בסוף חזרת הש"ץ בכדי שישמע דברי קדושה עד שיקחו אותו לאולם.

אבי הבן לא היה בבית הכנסת ואחד הקרובים שמר עליו, כשהגיעו לתחננו אמר אחד המתפללים שאין לומר תחננו כיון שחתן הברית בעצמו נמצא. טענו לעומתו שאר המתפללים, שבהלכה מוזכר אבי הבן והמוהל והסנדק שפוטרם מלומר

מבוי עקום - מבנהו והלכותיו

צורת הפתח בראשו האחד, ותיקון מבוי בראשו האחר. אולם, לדעת רבים מהראשונים, למרות שמבוי עקום נדון כמבוי מפולש, אין צורך בתיקון בנקודת העיקום, אלא דינו ככל מבוי מפולש, שלהתרתו נדרשים רק צורת הפתח בראשו האחד ותיקון מבוי בראשו האחר. ובשעת הדחק יש להקל; ויש שכתב שנהגו להקל בכך אף לכתחילה, מפני שזו דעת רוב הראשונים.

[שו"ע שסד, ג, משנ"ב ט ריב, וביה"ל ד"ה דינו; ביאורים ומוספים דרשו, 17; וראה שם, 9]

לדעת ראשונים רבים, וכן דעת השולחן ערוך, במבוי 'עקום', דהיינו שעשוי כצורת האות ר', ופתוח בשני ראשיו לרשות הרבים - נחשבים שני צדדי המבוי למבוי מפולש, אשר להתרתו נדרשים 'צורת הפתח' בראשו האחד, ו'תיקון מבוי' - דהיינו: 'לחי' או 'קורה', (וכל שכן צורת הפתח) - בראשו האחר. ולכן, יש לעשות צורת הפתח בנקודת העיקום של המבוי, ותיקון מבוי בשני ראשיו, ולחילופין - צורת הפתח בשני ראשיו, ותיקון מבוי בנקודת העיקום; כך שבכל אחד מצדדי המבוי יהיו

מבואות משניים הפתוחים למבוי ראשי - כיצד מתירים אותם?

בראשו אלא צורת הפתח; אך בנוגע לנקודת העיקום של המבוי - נחלקו הפוסקים אם ניתן להציב בה לחי או קורה כשרוחבה יותר מעשר אמות; וניתן להקל. ומבוי ראשי שפתוחים אליו מבואות משניים, שראשם האחר פתוח לרשות הרבים - נדון כל אחד מהמבואות המשניים כמבוי מפולש לעצמו, מפני שביחד עם המבוי הראשי הוא יוצר 'מבוי עקום'; וצריך לעשות צורת הפתח בראשו האחד, ותיקון מבוי בראשו האחר.

[שו"ע שסד, ה, משנ"ב טו-יט, וביה"ל ד"ה וצריך; ביאורים ומוספים דרשו, 15 ור19]

בהמשך לאמור: אף לדעת השולחן ערוך, לא נדרש תיקון בנקודת העיקום של מבוי עקום, אלא כשאורך שני החלקים הוא ארבע אמות לפחות, אך אם אחד מהם קצר מארבע אמות - דין המבוי ככל מבוי מפולש, שלהתרתו נדרשים רק צורת הפתח בראשו האחד ותיקון מבוי בראשו האחר. וכמו כן, מבוי עקום שצידו האחד סגור במחיצה, דינו ככל מבוי המוקף משלושה צדדים, שניתן להתירו על ידי תיקון מבוי בראשו. ואם רוחב ראש המבוי הוא יותר מעשר אמות - אין לעשות

מבוי בצורת האות ח' - האם דינו כמבוי רגיל?

מראשיו, כנדרש להתרת מבוי מפולש. ויש אומרים שאם שני 'רגלי' הח' פתוחים לרשות הרבים אחת, ואין צורך לעבור דרך המבוי כדי להגיע מרשות הרבים לרשות הרבים, נחשב מבוי זה כמבוי רגיל המוקף במחיצות משלושה צדדים, ולא כמפולש, ואין צורך לעשות אלא תיקון מבוי בשני ראשיו. ובשעת הדחק, או כשיש טעם נוסף להקל - יש להקל. ויש שכתבו שניתן לכתחילה להקל בכך.

[שו"ע שסד, ג, משנ"ב יג, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 17, 20 ור24, וראה שם, 19]

מבוי העשוי בצורת האות ח', דהיינו שני רחובות מקבילים, שראשיהם מחוברים לרחוב שלישי הפתוח אליהם בשני ראשיו - לדעת השולחן ערוך יש לעשות תיקוני מבוי בראשי המבוי, וצורת הפתח בשתי נקודות העיקום שבמבוי. ונחלקו הפוסקים אם ניתן לעשות גם להיפך, דהיינו, צורות הפתח בראשי המבוי, ותיקוני מבוי בנקודות העיקום; וטעמם של הפוסלים הוא, שבאופן זה נמצא שבחלק האמצעי של המבוי - 'גג' הח', הנדון אף הוא כמבוי מפולש - אין צורת הפתח באחד

* רשות הרבים שהקיפוח במחיצות, והרבים מהלכים כדרכם דרך הפתחים שבמחיצות - נחלקו תנאים אם מחמת המחיצות היא נחשבת כרשות היחיד, או שהילוך הרבים 'מבטל' את המחיצות. וגם לדעה שהילוך הרבים מבטל את המחיצה, אין זה אלא כשיש מעבר חופשי דרך פתחי המחיצות; אולם, כשהציבו דלתות בפתחים שבשתי הכניסות, שבשני ראשיה של רשות הרבים, והן ננעלות בלילות - בטל שם רשות הרבים מרשות זו, ודינה כרשות היחיד.
* מנהג ישראל משנים קדמוניות להתקין 'עירוב' ב'צורות הפתח' בלבד אף למקומות שעוברת בהם רשות הרבים. והפוסקים כתבו טעמים שונים לכך.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לנפח כדור בשבת?

הראשונה אסור לנפחם, אבל לאחר הפעם הראשונה, למרות שאין זה אותו האוויר שהיה בתוכו קודם לכן, מותר לנפחם, כיון שאין לאוויר צורה ניכרת, וכולו נחשב כאחד. ויש שאוסרים, אם משום שאין זה אותו האוויר שהיה בתוכו בפעם הראשונה, ויש בכך איסור תיקון כלי, ואם משום 'עובדין דחול'.

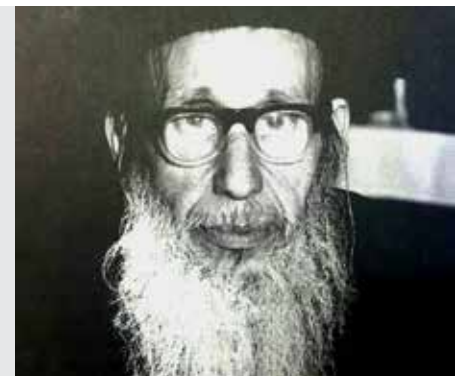
[שו"ע שמ, ח, ומשנ"ב לא-לג; ביאורים ומוספים דרשו, 73; וראה ארחות שבת ח, הע' קב]

כרית, שמיכה, מושב של ספה, וכיוצא בהם, הממולאים בנוצות, ספוג או בד, ויצא מהם המילוי בשבת - מותר להחזירו, אבל אסור למלאם בשבת בפעם הראשונה, משום איסור 'תיקון כלי', (הנגזר מאיסור מלאכת 'מכה בפטיש').

ובדומה לכך, דנים פוסקי זמננו בנוגע לניפוח כדור או גלגל, וכיוצא בהם, בשבת, על ידי מילוי אוויר: יש אומרים שבפעם

הלוח היומי

כ"ז אדר ב' | רבי אברהם חיים ב"ר מרדכי דוד ברים
זצ"ל, ר"י אהל יעקב ומשכן יוסף ובעל מרבה חיים

יארצייט:

תרנ"א: רבי דוד אברהם משה ב"ר שמואל סגל קרויז זצ"ל, מאונגוואר, בעל נפש אדם.

תרפ"ב: רבי משה נחום ב"ר מאיר ולנשטיין זצ"ל, ראב"ד פרושים בי-ם.

תשס"ב: רבי אברהם חיים ב"ר מרדכי דוד ברים זצ"ל, ר"י אהל יעקב ומשכן יוסף ובעל מרבה חיים.

תשע"ז: רבי משה ב"ר דוד סאקס (סוקובסקי) זצ"ל, ראב"ד ק. יראים מטרסדורף י-ם.

מאיזה גיל צריך לחנך את הילדים להישמר מאיסור לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

שצריך שיבין שהסיבה שאסור לו לעשות זאת היא כיון שליהודי אסור לעשות מעשה כזה, ולא בגלל שמונעים ממנו לעשות זאת. אמנם כשהלשון הרע שמספר הקטן מזיק לאחרים - לכאורה יש להפרישו אף שלא מצד דין חינוך, כמבואר ברמ"א (ח"מ סי' שנט ס"ה) שיש למנוע קטנים מלהזיק ואף להכותם על כך. ילדים שמספרים בבית מה שנעשה להם בכתה - דעת הגר"נ קרליץ שלפעמים יש צורך לתת לילדים לספר מה שעבר עליהם, והוא תועלת גידולם וחינוכם, אלא שכמובן אין להאמין אלא רק לשמוע דבריהם ולהרגיעם ולברר הדבר. וכשמגיעים לגיל שמבינים שיש איסור לשון הרע ורכילות, חובה לחנכם שאסור לספר לשון הרע, ולבאר להם מתי נחשב הסיפור לתועלת ומותר לספרו, וצריך חכמה גדולה לזה. אכן לענין האם מותר למחנך להקשיב לילדים שמספרים בכתה ענינים שקורים בביתם, ופעמים רבות נשמע לשון הרע על מה שקורה בביתם, דעת הגר"ח קניבסקי שאין לו להקשיב כשאין בכך צורך.

בסעיף הנלמד היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, מעורר רבנו על החובה לחנך את הילדים ולהפרישם כבר מגיל קטן מאיסור זה. בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים, כי מלבד מצות החינוך הכללית שיש בכל המצות, באיסור לשון הרע יש מצות עשה מיוחדת להודיע לבנים מעשה מרים ואיסור סיפור לשון הרע [ספר זכור למרים בשם הרמב"ן]. ולהלן מספר פרטים בחובת חינוך מיוחדת זו, מתוך המובא בביאורים ומוספים: אופן חינוך הקטן לענין שמירת הלשון - כתב הגר"ח קניבסקי שמחנכים אותו לעיקר הענין, ואין צריך להכביד עליו בידיעת כל פרטי ההלכות. הגיל שממנו חייב לחנכו - כתב במשנ"ב שהוא מזמן שהתינוק בר הבנה ומבין כשאומרים לו שאסור לעשות דבר זה. וגדר 'בר הבנה' הוא, אם לאחר שגער בו אביו ידע לפרוש מהאיסור גם שלא בפני אביו, שכבר יודע קצת מאיסור והיתר. והגר"נ קרליץ ביאר,

יארצייט הגאון רבי אברהם חיים ב"ר מרדכי דוד ברים בעל ה"מרבח חיים"

הגר"ח ברים אמר בשם הגר"ז צ'צ'יק: צדיק שיש לו יסורים נמשל לעשיר גדול שבערב פסח נרדם ורואה בחלומו שעדיין לא התחילו לנקות את הבית לפסח, ואין בידו פרוטה למצות ויין ולא לשום דבר, וצערו הולך וגובר שרואה שהשמש נוטה לערוב ואף אם ישיג כסף, כבר לא יספיקו להכין דבר, ומצבו נורא ואיום ופתאום מתעורר ורואה לפניו שולחן ערוך בטוב טעם - ותחי נפשו... כך היסורים של העולם הזה אצל צדיק בבחינת חלום וכשיגיע למעלה יראה את שולחנו ערוך בטוב טעם. (תורת זאב עמ' כח)

נשתדל לזכור שכל חיי העולם הזה חולפים במהירות, ולא נהיה שקועים מדאי
בטרדות העולם הזה ונשקיע את עיקר מחשבותינו בחיי הנצח

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה